

Regelmatig hoort men in Nederland verzuchten dat de inspraakmogelijkheid in de besluitvorming over grote projecten te ongelimiteerd is. Er zijn voorbeelden van grote projecten die stilliggen vanwege relatief kleine tekortkomingen in de besluitvorming. Deskundigen adviseren de overheid in dit verband maatschappelijke actoren vroeger bij de planvorming te betrekken om aldus betere plannen te maken en het draagvlak ervoor te vergroten. De kans op juridisch malheur wordt erdoor verkleind, zo is de gedachte.

Rond het Schelde-estuarium is in de afgelopen jaren volgens deze lijn gewerkt. In deze nieuwsbrief is daar meermaals aandacht aan besteed.

Na het uitkomen in 2001 van een langetermijnvisie voor het estuarium, is tussen 2003 en 2005 concrete invulling gegeven aan de gewenste ontwikkelingen tot 2010 op het gebied van Veiligheid, Toegankelijkheid en Natuur. De plannen staan beschreven in de Ontwikkelingsschets 2010 (OS2010), die de resultante is van actuele wetenschappelijke inzichten en bestuurlijk-maatschappelijke afstemming.

Voor het opstellen van de OS2010 zijn de overheden van Vlaanderen en Nederland niet over één nacht ijs gegaan. Er is geïnvesteerd in een sterk bezet projectbureau, een breed afstemmingsforum, alsmede in wetenschappelijk onderzoek naar de effecten op de economie, ecologie en veiligheid. Kortom, de OS2010 is niet te bestempelen als een wild idee of ambtelijk niemendalletje. De regeringen stelden zich dan ook pontificaal achter deze schets en beklonken de overeenstemming in een verdrag. Maar zo'n verdrag is pas écht geldig als ook de parlementen er mee hebben ingestemd.

Dat laatste blijkt in Nederland niet vanzelfsprekend. Het verdrag bevat ondermeer afspraken over natuurontwikkeling langs de Westerschelde, die in Zeeland veel weerstand oproepen. De Tweede Kamer is daar bovenop gesprongen en pleit in meerderheid voor aanpassing van het verdrag. Daarmee neemt ze feitelijk afstand van de met veel zorg opgestelde OS2010. Opmerkelijk is dat sommige regeringsfracties zich tegen het beleid van hun eigen regering keren. Dualisme van de bovenste plank, maar bepaald geen consistent opererende overheid.

En de regering? Die staat in elk geval niet pal voor de totale inhoud van het verdrag. Steeds opnieuw biedt zij, in samenspel met het provinciebestuur van Zeeland, ruimte voor speculatie over alternatieven voor de voorgenomen natuur-

ontwikkeling, waarna keer op keer wordt aangetoond dat er geen reële alternatieven zijn. Door deze weifelachtige houding is de Zeeuwse natuurontwikkeling een dossier op zich geworden, in plaats van een onderdeel van een integraal plan. Zowel de onderbouwing als de inhoud zijn naar de achtergrond gedrongen ten voordele van politieke beeldvorming. Door gebrek aan vastberadenheid hebben de overheden een situatie over zich afgeroepen waarbij niet langer inhoudelijke argumenten maar politiek prestige de gang van zaken bepaalt. De direct betrokkenen blijven bovendien onwenselijk lang tussen hoop en vrees leven.

Als het Nederlandse parlement het verdrag over de OS2010 niet ratificeert, ontstaat een lastige situatie. De regering kan tegemoet komen aan de bezwaren en proberen Vlaamse instemming te krijgen voor aanpassing van het verdrag. De kans daarop is echter nihil, omdat in Vlaanderen de indruk bestaat dat Nederland bewust zaken vertraagt. De regering kan ook berusten in het gebrek aan parlementaire steun en zonder verdrag de afspraken met Vlaanderen nakomen. In theorie kan ze daarvoor naar huis worden gestuurd door het parlement, maar dat lijkt geen reëel scenario. Een derde optie is dat de regering – niet gehinderd door een verdrag - gaat shoppen uit de OS2010. In praktische zin kan ze op die manier ook tegemoet komen aan de bezwaren van de Tweede Kamer en de natuurplannen uithollen of op de lange baan schuiven.

Het is evident dat de (Nederlandse) natuurbeweging zowel bij aanpassing van het verdrag als bij het shoppen haar hindermacht zal aanwenden om uitvoering van de natuurplannen af te dwingen door de verruiming van de vaargeul naar Antwerpen aan te vechten. En dat leidt dan vast weer tot verzuchtingen dat de inspraak in Nederland te weinig gelimiteerd is...

*Vincent Klap, Zeeuwse Milieufederatie
Coördinator Werkgroep Schelde-estuarium en Delta Overleg
www.zmf.nl*

